

JANE EYRE

(Jane Eyre)

gebaseerd op het boek van

CHARLOTTE BRONTË

voor het toneel bewerkt door

ROBERT JOHANSON

vertaling

Maja Reinderman

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.

(Grimas Theatergrime verkoop)

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **JANE EYRE – JANE EYRE** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **ROBERT JOHANSON** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

**Copyright: © 1998 by Robert Johanson,
Based on the Novel by Charlotte Brontë
Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv**

**Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl**

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363
1800 AJ Alkmaar
Telefoon 072 - 5112135
Website: www.ibva.nl
Email: info@ibva.nl
ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **23** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

OVER DE AUTEUR: **Robert Johanson** is meer dan tien jaar artistiek leider van het Paper Mill Playhouse geweest, het hoog aangeschreven State Theatre van New Jersey. Daar heeft hij *The Wizard of Oz* geregisseerd (wat daarna naar The Theatre in Madison Square Garden in New York City ging) en ook de wereldpremières van *Sayonara*, *Mikado Inc.*, *The Prisoner of Zenda*, *Comfortable Shoes* en zijn eigen toneelbewerkingen van *Jane Eyre*, *The Great Expectations* en *A Tale of Two Citizens*, als ook *Gigi*, *Nine*, *To Kill A Mockingbird*, *Amadeus*, *Phantom*, *Robert and Elizabeth*, *Fanny*, *Oliver!*, *South Pacific*, *Shenandoah*, *Mack & Mabel*, *Annie get Your Gun*, *Carousel*, *Guys and Dolls*, *Side by Side by Sondheim*, *1940s Radio Hour*, *1776* en *Showboat* (getoond op PBS in het programma "Great Performances"). Voor de New York City Opera heeft Johanson zijn bewerkingen van de klassieke operettes *Desert Song*, *The Merry Widow* (uitgezonden tijdens "Live From Lincoln Center") en *New Moon* ("Crest Performances", BPS) geregisseerd. Zijn all-star productie van Rodgers en Hammesteins *Cinderella* was eveneens een groot succes in de New York City Opera. Bij Paper Mill heeft hij *The Secret Garden* geregisseerd en er in geschitterd, en het zelfde geldt voor *Peter Pan*, *Candide*, *Roar of the Greasepaint*, *Camelot* en *Jesus Christ Superstar*. Bovendien speelde hij Tobias in *Sweeney Todd* in het Paper Mill en de New York City Opera. Op Broadway acteerde hij in *Shenandoah* en regisseerde hij *Canterbury Tales*. Onder Johansons gepubliceerde werken bevinden zich onder meer zijn toneelbewerkingen van *Great Expectations*, *A Tale of Two Cities*, *Mikado Inc.*, *The Merry Widow*, *Tall*, *Rumpelstiltskin* en *Jane Eyre*.

JANE EYRE
By
Robert Johanson

Met dank aan en waardering voor
de eerste “Jane” en “Rochester”
—Elizabeth Roby en Tom Hewitt—

en het Paper Mill Playhouse
voor de uitstekende eerste productie.

VAN DE AUTEUR EN REGISSEUR VAN DE EERSTE PRODUCTIE

Het bewerken en regisseren van Charlotte Brontës ongelooflijke roman *Jane Eyre* voor de eerste productie in het Paper Mill Playhouse was een gedenkwaardige en spannende ervaring. Het personage Jane is zo fris en fascinerend en, volgens mij, zo vaak verkeerd geïnterpreteerd in diverse films en televisiestukken. Ze is van nature geen grauw muisje noch passief, maar zeer intelligent en voor een vrouw uit die tijd behoorlijk agressief. Ze was geen schoonheid—zelfs vrij lelijk. Net als Charlotte Brontë zelf, en als onaantrekkelijke vrouw was ze gedwongen vele situaties waarin ze onderdrukt werd te accepteren, maar ze werkte er geduldig en bedachtzaam aan om daar verandering in te brengen. Wat dit betreft komen Jane en Charlotte overeen. Maak echter niet de fout van Jane een muurbloempje te maken. Gebruik het leven van Charlotte Brontë als leidraad en bestudeer haar roman zorgvuldig om het ware karakter van Jane te begrijpen. Het toneelstuk is het verhaal van Jane. Verteld vanuit de herinnering van Jane als ze als volwassene terugkeert naar het geruïneerde Thornfield en aan haar ervaringen denkt die haar naar deze plek hebben gebracht. Daarom kan deze productie zo abstract gebracht worden als men maar wenst. Het heeft geen ingewikkelde decors nodig voor elke locatie, hooguit wat suggesties. De kostuums echter dienen zo nauwkeurig mogelijk te zijn. Aantekeningen en suggesties hiervoor kan men achter in het script vinden. Het belangrijkste voor elke uitvoering is dat het vloeiend verloopt—constant doorgaat—decorwisselingen horen niet langer te duren dan de overgangstekst die voor Jane geschreven is. In de loop van het stuk zult u het hele verhaal kunnen vertellen, zoals de bedoeling is van deze bewerking. Alle andere versies die ik ken hebben de neiging hele stukken uit de roman weg te laten en ik geloof dat dat fout is. Elke episode in het verhaal verklaart iets meer over Janes karakter en maakt uiteindelijk de goddelijke openbaring aan het einde geloofwaardig. Ik heb grote bewondering voor Charlotte Brontë—haar werk en haar zwaar en inspirerend leven. Ik heb hard mijn best gedaan recht te doen aan haar beroemdste heldin en ik hoop dat als u dit stuk uitvoert, u hetzelfde probeert.

JANE EYRE

Toneelspel in twee bedrijven
voor 16 dames en 7 heren met dubbelrollen
(of zoveel als 33 dames, 11 heren en figuranten)

Personages:

JANE EYRE (als volwassene)

JONGE JANE EYRE, 10 jaar

OP GATESHEAD:

MRS. SARAH GIBSON REED, tante van Jane

Haar kinderen:

JOHN REED, 14 jaar

GEORGINA REED als kind, 12 jaar

GEORGINA REED als volwassene

ELIZA REED als kind, 13 jaar

ELIZA REED als volwassene

Haar dienstboden:

BESSIE

MISS ABBOTT

DE GEEST VAN MR. REED

OP LOWOOD SCHOOL:

MR. BROCKLEHURST, hoofd van de school

MISS MILLER

MISS SCATCHERD

MADAME PIERROT, lerares Frans

HELEN BURNS, 14 jaar

MISS MARIA TEMPLE

MRS. BROCKLEHURST, vrouw van het schoolhoofd

AUGUSTA BROCKLEHURST, hun dochter

SCHOOLMEISJES, 8 -17 jaar.

OP THORNFIELD:

MRS. FAIRFAX, huishoudster

JOHN, bediende

LEAH, dienstmeisje

ADÈLE VARENS, heeft Rochester als voogd, 9 jaar

GRACE POOL, dienstmeid, 40 jaar

MR. EDWARD ROCHESTER, 35 jaar

BLANCHE INGRAM

LADY INGRAM, haar moeder

MARY INGRAM, haar zuster
LOUISA ESHTON, zus van Amy
AMY ESHTON, zus van Louisa
SIR GEORGE LYNN
LADY LYNN, zijn vrouw
HENRY LYNN, hun zoon
FREDERICK LYNN, hun andere zoon
RICHARD MASON, uit West-Indië
EEN ZIGEUNERIN
BERTHA MASON ROCHESTER
MR. WOODS, de dominee
MR. BRIGGS, de advocaat

OP MARSH END:

VROUW OP STRAAT
VROUW AAN DE DEUR
HANNAH
ST. JOHN RIVERS, 28 jaar
MARY RIVERS, zijn zuster
DIANA RIVERS, zijn zuster

OP MORTON:

ROSAMUND OLIVER
SCHOOLMEISJES

Plaats:

Noordoost Engeland

Tijd:

1832-1842

SUGGESTIES VOOR DUBBELROLLEN:

Zoals gespeeld in de originele Paper Mill Playhouse productie. Er zijn eindeloze mogelijkheden en het kan met minder gedaan worden dan hier vermeld wordt.

DAMES:

Jane Eyre (als volwassene)

Mrs. Fairfax, Miss Abbot, Madame Pierrot

Sara Reed, Mrs. Brocklehurst, Lady Lynn, Vrouw aan de deur, (cover Hannah, Lady Ingram)

Lady Ingram, Miss Scatcherd, Hannah
(cover Fairfax, Mrs. Reed)

Blanche Ingram, Miss Temple, Bertha Rochester
(cover Vrouw aan de deur, Vrouw op straat)

Miss Miller, Frederick Lynn
(cover Miss Temple)

Bessie Lee, Lowood schoolmeisje, Vrouw op straat
(cover Miller, Georgiana, Eliza)

Diana Rivers, Amy Eshton, Lowood schoolmeisje
(cover Jane Eyre)

Mary Rivers, Mary Ingram, volwassen Georgiana Reed, Lowood schoolmeisje
(cover Blanche, Rosamund, Bertha)

Leah, volwassen Eliza Reed, Lowood en Morton schoolmeisje
(cover Bessie Lee, Diana & Mary Rivers)

MEISJES:

Jonge Jane Eyre, Morton schoolmeisje

Adèle Varens, Augusta Brocklehurst, Morton schoolmeisje

Helen Burns, Morton schoolmeisje

Jonge Georgiana Reed, Lowood en Morton schoolmeisje

Jonge Eliza Reed, Lowood en Morton schoolmeisje

Lowood en Morton schoolmeisjes

(uit deze groep komen de covers voor Jonge Jane, Helen, Adèle, Georgiana, Eliza en Leah)

HEREN:

Edward Rochester

St. John Rivers, Grace Pool

Richard Mason, Lowood arts, Geest van Mr. Reed
(cover Rochester, Brocklehurst)

Bediende John, Lowood kok

(cover Briggs, Woods)
Mr. Brocklehurst, Sir George Lynn, Mr. Woods
Henry Lynn, Mr. Briggs
(cover St. John, Grace)

JONGEN:

John Reed, Thornfield bediende

- John Reed kan door een meisje worden gespeeld dat een dubbelrol in de schoolscènes speelt.
- Grace Poole werd in deze productie door een man gespeeld. Dit kan een geheel apart personage zijn of door een vrouw als dubbelrol gespeeld worden, terwijl St. John Rivers een andere rol kan spelen bij voorbeeld Mr. Brocklehurst in het Eerste Bedrijf.
- Miss Miller speelde Frederick Lynn. Dit kan gespeeld worden door John Reed en Miss Miller door een van de andere dames.
- Als er te veel rollen voor de cast zijn kunnen sommige rollen weggelaten worden, bij voorbeeld Frederick Lynn en Amy Eshton, maar het is belangrijk dat er op het feestje een even aantal gasten komen, zodat Jane het “vijfde wiel aan de wagen” is. Indien beslist noodzakelijk kan het aantal gasten nog met twee verminderd worden.

EERSTE BEDRIJF

1^E SCÈNE: OP DE PUINHOPEN VAN THORNFIELD HALL

ALS HET DOEK OPGAAT klinkt er MUZIEK: een folkachtig, melancholiek wijsje. Het is mistig. Een VROUW gekleed in het zwart loopt door de puinhopen— stenen muren, schoorstenen, deurkozijnen, puin. Een lange sluier bedekt het gezicht en het bovenlijf van de vrouw. Ze loopt door de puinhopen in de richting van het PUBLIEK— tilt langzaam haar sluier op. Ze is een niet bepaald knappe vrouw— JANE EYRE.

JANE: *(diep getroffen door de verwoesting rondom haar)* Het is moeilijk op dit moment mijn gevoelens onder woorden te brengen. Alles wat me naar de plek waar ik nu sta gebracht heeft, iedere daad in mijn leven, iedereen die ik ken, iedere wens, iedere traan, iedere stilte— is hier bij me— smekend om mijn begrip. De sluier wordt opgetild en ik zie en voel wat ik nooit voor mogelijk had gehouden. Nooit. Het eenzame kind dat ik ooit was, heeft deze toekomst nooit kunnen voorzien.

(Achter haar verschijnt de JONGE JANE, die een boek bij zich heeft — “Bewick’s Geschiedenis der Britse vogels”. Tegelijkertijd komt MRS. REED op met haar kinderen GEORGIANA, ELIZA en JOHN, die om haar heen groepen.)

2^E SCÈNE: GATESHEAD HALL

MRS. REED: Jane, het spijt me dat ik genoodzaakt ben je de voorrechten te moeten moet ontzeggen die slechts weggelegd zijn voor tevreden en gelukkige kinderen zoals mijn schatjes. Je bent een wees— al negen jaar gast in ons huis— en je moet echt een wat gezelliger en vrolijker houding aannemen. Hoewel mijn echtgenoot de broer van je moeder was, kun je niet langer misbruik maken van die verwantschap en onaangenaam en onhandelbaar te zijn.

JANE & JONGE JANE: Maar wat heb ik gedaan?

MRS. REED: Ik hou niet van kinderen die tegenspreken of vragen stellen, Jane. Er is iets waarlijk weerzinwekkends in een kind dat zich op een dergelijke wijze richt tot mensen die ouder zijn dan zij. Houd dus zolang je mond, tot je wat aardiger kunt spreken. Kinderen, jullie

mogen je niet met Jane bemoeien. Ik wil niet hebben dat jullie van nature vriendelijke aard aangetast wordt door haar slechte humeur.
GEORGIANA, ELIZA & JOHN: Ja, Mama.

(MRS. REED laat hen alleen. JONGE JANE gaat zitten en opent haar boek. JOHN, nadat hij zich er van vergewist heeft dat zijn moeder weg is, wisselt een blik van verstandhouding met zijn zusters. Hij is groot en fors voor zijn leeftijd met een groezelige, ongezonde huidskleur; GEORGIANA ziet er met haar goudblonde krullen tamelijk leuk uit, al is ze wat te dik; ELIZA is echt knap.)

JANE: John Reed zat me altijd te pesten; niet twee of drie keer per week, maar elk moment dat zijn moeder niet keek.

(Er klinkt MUZIEK: piano of klavecimbel. MRS. REED speelt in de muziekkamer. Haar kinderen zijn weer alleen met JONGE JANE.)

JANE: Hij had eigenlijk naar school gemoeten, maar mijn tante beweerde dat hij thuis moest blijven wegens zijn zwakke gezondheid. Ik was bang voor hem, met iedere vezel van mijn jonge lichaam.

JOHN: Wat nu, mevrouw Kniesoor?

JONGE JANE: Wat wil je?

JOHN: Zeg: "Wat wil je, jongeheer Reed?"

JONGE JANE: Wat wil je, jongeheer Reed?

JOHN: Ik wil dat je hier komt.

JANE: *(terwijl JONGE JANE langzaam naar JOHN loopt)* Ik wist dat hij ieder moment kon uithalen en terwijl ik in bange afwachting van de klap was, bedacht ik hoe lelijk en onsmakelijk hij er uitzag. Hij kon dat vast van mijn gezicht aflezen.

JOHN: *(slaat JONGE JANE hard in het gezicht)* Dat is voor je onbeschaamdheid van zojuist toen je Mama tegensprak en voor die blik die je net in je ogen had. *(hij grist het boek van JONGE JANE af)* Hoe durf je MIJN boek te stelen— jij bent van ons afhankelijk! Alles in dit huis is van mij, of zal dat over een paar jaar zijn. Ik zal je leren. *(hij geeft haar een harde klap met het boek. Ze valt op de grond)*

JONGE JANE: Gemeen, wreed joch! Je bent net een moordenaar— een slavendrijver— je bent net als de Romeinse keizers!

JOHN: Wat!— Eliza! Georgiana! Hoorde je wat die rat tegen me zei? *(hij trekt haar aan het haar omhoog en geeft haar weer een harde klap. De ZUSSEN rennen luid schreeuwend om hun moeder af. JOHN laat zich op de grond vallen en trekt de bijna flauw gevallen*

JONGE JANE naar zich toe en begint met haar te worstelen alsof ze hem aanvalt) Help! Trek haar weg! MAMA! MAMA!

(MRS. REED komt gillend op, gevolgd door de dienstbodes BESSIE en ABBOT en haar DOCHTERS.)

MRS REED: Trek haar weg! Ze valt mijn arme zielige John aan!
(BESSIE en ABBOT trekken JANE weg. MRS. REED knielt neer bij haar snikkende zoon)

BESSIE:	ABBOT:
O, jee! O, jee! Om zo jongeheer John aan te vliegen!	Heb je ooit zo'n furie gezien!

MRS. REED: Sluit haar op in de rode kamer!

DIENSTBODEN: De rode kamer?

MRS. REED: Daar moet ze blijven tot ik haar er uit laat. *(de dienstboden sleuren JONGE JANE weg. Terwijl MRS. REED haar snikkende zoon ondersteunt bij het lopen:)*

JOHN: Mama, waarom valt zij me toch altijd aan? *(schreeuwt)* Maak dat ze me geen pijn meer doet!

JONGE JANE: Nee! Nee! Alstublieft! Ik heb niets gedaan!

JOHN: Ze is een leugenaar! Ze is een leugenaar! *(hij is af. JONGE JANE wordt neergezet op een bank in de rode kamer)*

3^E SCÈNE: DE RODE KAMER

JANE: Onrechtvaardig! Ik schreeuwde het uit! Onrechtvaardig!

ABBOT: Hou haar armen vast, Bessie, het lijkt wel een wilde kat!

BESSIE: Foei toch, Miss Eyre, om je jonge meester te slaan!

JONGE JANE: Meester! Ben ik zijn bediende?

ABBOT: Je bent nog minder dan een bediende want je doet niets voor de kost. Als Mrs. Reed je er uit zou gooien zou je in het armenhuis terecht komen.

JONGE JANE: Ze is mijn tante— zij zijn mijn neef en nichten!

ABBOT: Denk maar niet dat je gelijk staat aan de jongedames en de jongeheer Reed. Zij zullen later een heleboel geld hebben en jij zult niets hebben. Het is je plicht nederig te zijn. Zit je nu stil of moeten we je vastbinden? *(wil haar kousenband af doen om haar hiermee vast te binden)*

JONGE JANE: Nee, nee, alsjeblieft. Ik zal stilzitten.

BESSIE: Wat wij je zeggen is voor je eigen bestwil, Miss Jane. Probeer je te gedragen. Kom, Miss Abbot, ik ben bang in deze spookkamer.

JONGE JANE: Spookkamer?

BESSIE: De slaapkamer van Mr. Reed, Miss.

ABBOT: Negen jaar geleden stierf hij in dat bed. *(ze slaan allebei een kruisje en gaan dan af. Doen de deur op slot)*

JANE: *(staat vlak achter haar jonge zelf)* Zelfs nu het al zoveel jaar geleden is, hoor ik nog steeds die voortdurende innerlijke vraag— WAAROM? Waarom moest ik zo lijden?

(BESSIE en ABBOT komen op in de hal.)

BESSIE: Die arme Miss Jane is te beklagen.

ABBOT: Als ze een lief, schattig kind was zoals Miss Georgiana, zou ik medelijden met haar hopeloze situatie hebben; maar zo'n onaantrekkelijk wurm kan me echt niets schelen. *(BESSIE en ABBOT gaan af)*

JANE: Ze hadden een hekel aan me omdat ik er zo alledaags uitzag. Maar dat begreep ik toen nog niet, ik begreep alleen dat ik in de kamer was opgesloten waar mijn dode oom had gelegen— mijn dode oom die, als hij nog geleefd had, aardig voor me geweest zou zijn.

(MUZIEK: griezelig en mysterieus.)

JANE: Bessie had me verteld dat als het dode mensen in hun graf dwars zat dat hun laatste wensen niet vervuld werden, ze naar de aarde zouden terugkomen om genoegdoening te eisen. Ik staarde naar het bed om mijn oom te dwingen me te redden— me te redden uit deze hel!

(Plotseling komt MR. REED vanonder de dekens omhoog en strekt zijn armen uit naar JONGE JANE. (Als er geen bed op het toneel staat kan men ook alleen zijn stem horen))

DE GEEST VAN MR. REED: Jane! Jane! JANE!

JONGE JANE: *(gilt en rent naar de deur)* Help! Help! Bessie! Laat me eruit! Haal me eruit! Red me!

(Het geluid van een deur die van het slot gehaald wordt. BESSIE en ABBOT komen op. De GEEST is verdwenen.)

BESSIE:
Miss Eyre, ben je ziek?
Heb je je bezeerd?

ABBOT:
Wat een afschuwelijk
lawaai!

JONGE JANE: Ik hoorde het ruisen van vleugels— ik zag het! Er was een spook!

BESSIE: De spookkamer!

ABBOT: Weer een ondeugende streek!

(MRS. REED komt op— haar KINDEREN dicht achter haar aan.)

MRS. REED: Wat is hier allemaal aan de hand? Ze moest hier blijven tot ik haar er uit liet.

BESSIE: Ze gilte zo luid, mevrouw.

MRS. REED: Laat haar hand los! Ga weg uit deze kamer! Ik verafschuw die listige streken, vooral van kinderen.

JONGE JANE: Ik zag mijn oom Reed.

MRS. REED: Wat?

JONGE JANE: Mijn oom Reed, hij weet hoe u me behandelt— jullie allemaal; hij weet hoe u me opgesloten heeft en dat jullie wilden dat ik dood was.

MRS. REED: *(na een verbijsterde stilte)* Je blijft hier nu maar de hele nacht!

JONGE JANE: Nee, tante! Alstublieft niet! Alstublieft! Sluit me niet op! *(ze rent naar de deur, die weer dichtgeslagen is, waarna een angstige JONGE JANE snikkend achterblijft. Omdat ze zich allerlei verschrikkingen voorstelt, valt ze flauw. Het licht gaat langzaam uit)*

JANE: Ik zou mijn tante moeten vergeven. Ze dacht dat ik een dwars en lastig kind was. Voor haar was ik dat. Maar aan haar had ik al dat psychisch lijden te danken.

4^E SCÈNE: HET PORTAAL VAN GATESHEAD

(BESSIE maakt de deur los en laat JONGE JANE eruit.)

BESSIE: Kom, Miss Jane, Mevrouw zei dat ik je er uit moest laten. Huil maar niet, Miss Jane.

JONGE JANE: Ik huil omdat ik me zo ellendig voel.

BESSIE: Mevrouw was wel wat te streng. Hier, ik heb je popje meegenomen. *(JONGE JANE pakt haar pop aan en drukt die tegen zich aan)*

JANE: Met welk een absurde ernst vertroetelde ik dat armzalige popje dat wel op een vogelverschrikker leek. Ik kon niet slapen tenzij ik het bij me in bed had. Een menselijk wezen moet iets hebben om lief te hebben.

JONGE JANE: Bessie, ze haten me allemaal. Jongeheer John heeft me geslagen. Hij heeft me geslagen, diverse keren. Wat kan ik er aan doen?

BESSIE: Heb je geen andere familie, miss?

JONGE JANE: Mijn tante heeft eens een keer opgemerkt dat ik misschien ergens nog wel wat arme verwanten heb.

BESSIE: Misschien voel je je bij die arme verwanten gelukkiger.

JONGE JANE: Ik weet niet of ik het wel leuk vind om arm te zijn.

BESSIE: Of zou je niet graag naar school gaan?

JONGE JANE: Dat zou ik heel graag willen.

5^E SCÈNE: DE ZITKAMER VAN GATESHEAD

(MRS. REED zit op de sofa bij de haard terwijl JOHN lui languit naast haar ligt en snoepjes eet. Een lange, in bont geklede ernstig uitziende heer, MR. BROCKLEHURST, staat aan de andere kant in de kamer. GEORGIANA eet chocolaatjes en ELIZA schrijft in haar kasboek.)

JANE: Het schijnt dat mijn tante tot dezelfde conclusie gekomen was. Ik werd bij haar ontboden.

MRS. REED: Mr. Brocklehurst, dit is het betreffende meisje waarvoor ik de aanvraag heb ingediend. Jane Eyre.

BROCKLEHURST: Welnu, Jane Eyre, ben jij een braaf kind?

MRS. REED: Hoe minder hier over gezegd wordt, hoe beter misschien.

BROCKLEHURST: Niets levert zo'n droevige aanblik op als een stout klein meisje. Kom eens hier. Weet je waar slechte mensen heen gaan na hun dood?

JONGE JANE: Ze gaan naar de hel.

MRS. REED: Een vuurpoel. Zou je graag in die poel terechtkomen en dan voor eeuwig branden?

JONGE JANE: Nee, meneer.

BROCKLEHURST: Wat moet je doen om te voorkomen dat je in de hel komt?

JONGE JANE: Zorgen dat ik goed gezond blijf en niet dood ga.

BROCKLEHURST: Je hebt een verdorven hart. Je moet God bidden om dat te veranderen.

MRS. REED: Mr. Brocklehurst, ik weet dat dit meisje niet helemaal het karakter heeft dat u wenst, maar mocht u haar toelaten op de Lowood School, vraag dan alstublieft uw leraressen te waken voor haar ergste fout— haar neiging tot bedrog. Ze staat er om bekend te liegen.

JANE: Zo had mijn tante nu reeds alle hoop voor een nieuwe fase in mijn bestaan vernietigd.

BROCKLEHURST: Men zal haar in de gaten houden, Mrs. Reed.

MRS. REED: Ze hoort zo opgevoed te worden dat ze later nederig is en zich nuttig zal maken. Wat de vakanties betreft, die zal ze, met uw toestemming, op Lowood doorbrengen. *(ze heeft een cheque geschreven en geeft die aan BROCKLEHURST)*

BROCKLEHURST: Prima zo, mevrouw. Meisje, hier is een boek voor je met de titel "Gids voor Kinderen"; *(hij geeft JONGE JANE het boek)*

lees het aandachtig, vooral het deel dat gaat over de plotselinge dood van Kleine Martha, een ondeugend kind dat verslaafd was aan liegen. We verwachten je binnenkort. Ik wens u een goedendag.

MRS. REED: Goedendag. Ik zal haar zo snel mogelijk sturen. (*BROCKLEHURST gaat af. Tegen JONGE JANE:*) Je kunt terug gaan naar de kinderkamer. (*JONGE JANE staat haar kalm aan te staren*) Wat sta je daar nog?

JONGE JANE: Ik ben geen leugenaar; als ik dat was zou ik zeggen dat ik van u hield; maar ik hou niet van u: ik heb aan niemand ter wereld zo'n verschrikkelijke hekel als aan u, behalve aan uw zoon, John Reed. En wat dit boek betreft, geef dat maar aan hem, want hij is degene die liegt, niet ik. Ik zal u nooit komen opzoeken als ik groot ben; als iemand me vraagt hoe ik u vond, zal ik zeggen dat alleen al de gedachte aan u me misselijk maakt en dat u me met ellendige wreedheid behandeld heeft.

MRS. REED: Hoe durf je zo tegen me te spreken, Jane Eyre?

JONGE JANE: Hoe ik dat durf, tante Reed? Hoe ik dat durf? Omdat het de waarheid is. U denkt dat ik geen gevoelens heb en dat ik zonder een beetje liefde kan; maar zo kan ik niet leven. De mensen denken dat u een goed mens bent, maar u bent slecht; hardvochtig. *U* bent de leugenaar door Mr. Brocklehurst te vertellen dat ik een slecht karakter heb.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto